

สะเดาอินเดีย
Neem tree



ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) : *Azadirachta indica* A. Juss. Var.indica

ชื่อสามัญ (Common name) : Neem, Margosa Tree

ชื่อเรียกอื่น (Other names) : คิวินิน (ทั่วไป)

ชื่อวงศ์ (Family name) : MELIACEAE

ลักษณะวิสัย : ไม้ต้นขนาดกลาง สูงประมาณ ๘ -๑๒ ม. แตกกิ่งก้านเป็นทรงเรียวยอดหรือเป็นทรงพุ่ม

เปลือกต้นสีน้ำตาลแกมเทา แตกเป็นร่องตื้นหรือสะเก็ดตามแนวยาวของลำต้น กิ่งค่อนข้างเรียบ เนื้อไม้สีแดงเข้มปนสีน้ำตาล เป็นมันลื่น มีความแข็งแรงทนทาน ทุกส่วนของต้นมีรสขม

ใบ : ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับหนาแน่นที่ปลายกิ่ง ช่อใบยาว ๑๕-๓๕ ซม. ใบย่อยรูปรี เรียงตรงข้าม ๗-๙ คู่ ยาว ๔-๖ ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบมนเบี้ยว ขอบใบหยักเป็นฟันเลื่อย แผ่นใบเกลี้ยง ค่อนข้างหนาและเป็นมัน ใบอ่อนสีแดง ใบแก่สีเขียวเข้ม

ดอก : ดอกช่อแบบแขนง ออกบริเวณซอกใบและปลายกิ่ง ช่อดอกยาวประมาณ ๓๐ ซม. มักออกช่อดอกพร้อมใบอ่อนเมื่อดอกบานช่อดอกจะลู่ลงสู่พื้น ดอกย่อยมีจำนวนมาก ขนาดเล็กสีขาว กลิ่นหอมอ่อนๆ กลีบเลี้ยงเป็นรูปทรงแจกันปลายเป็นพู ๕ พูซ้อนเหลื่อมกัน กลีบดอก ๕ กลีบแยกจากกัน ปลายกลีบดอกมน โคนเรียว เมื่อบานกลีบดอกจะกางแผ่ออกคล้ายกังหันลม เกสรเพศผู้เป็นเส้นย้อยอยู่กลางดอก

ผล : ผลรูปทรงกลมรี ผิวเรียบเป็นมัน ลักษณะคล้ายผลองุ่น ขนาด ๑.๕-๒ ซม. ผลอ่อนเป็นสีเขียวอ่อน เมื่อสุกเปลี่ยนเป็นสีเหลือง มีเมล็ดเดี่ยว

เมล็ด : เมล็ดทรงรี ผิวค่อนข้างเรียบหรือแตกเป็นร่องเล็กๆ ตามยาว สีเหลืองอ่อนหรือสีน้ำตาล ในเมล็ดจะมีน้ำมันอยู่ประมาณ ๔๕%

การขยายพันธุ์ : ขยายพันธุ์โดยเพาะเมล็ด กิ่งตอน หรือกิ่งปักชำ ออกดอกในเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม

การกระจายพันธุ์ : มีถิ่นกำเนิดในประเทศอินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า และประเทศไทย พบขึ้นได้ทั่วไปตามป่าแล้ง

ประวัติพันธุ์ไม้ (ในประเทศไทย) : ในประเทศไทยจะมีการกระจายพันธุ์อยู่ตามธรรมชาติพบได้ทุกภาคของประเทศไทย ตามป่าเบญจพรรณ ป่าแดง และปลูกเป็นไม้ริมถนนจำนวนมาก

ประโยชน์ และ สรรพคุณ : ปลูกให้ร่มเงา เป็นไม้ที่โตเร็ว ทนแล้งได้ดี และใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน เนื้อไม้น้ำหนักปานกลาง มีความทนทานไม่ถูกทำลายโดยปลวกเนื่องจากมีรสขม ใช้สร้างบ้านเรือน คันไถ และของเล่นเด็ก สารในต้น ใบ ดอก ผล สามารถใช้กำจัดศัตรูพืชได้เกือบทุกชนิด และมีสรรพคุณเป็นยาพื้นบ้าน ดังนี้

เปลือก รสขม เป็นยาช่วยเจริญอาหาร เป็นยาแก้บิด และต้มกับน้ำใช้ล้างบาดแผล

ใบ ใช้ต้มชะล้างบาดแผล หรือนำมาตำพอกฝี ก้านใบปรุงเป็นยาแก้ไข้มาลาเรีย หรือแก้ไข้

ใบแห้ง ใส่ในหนังสือ หรือตู้เสื้อผ้าเพื่อป้องกันมอด และแมลง หรือใช้รักษาแผลและโรคผิวหนัง

ดอก มีรสขม ใช้เป็นยาบำรุงธาตุ

ผล เป็นยาระบายท้อง และยาถ่ายพยาธิ

เมล็ด ให้น้ำมันเรียกว่า margosa oil มีกลิ่นคล้ายกระเทียม ใส่แผลและรักษาโรคผิวหนัง

**ตำรายาไทยจะใช้เปลือกต้น ใบ และก้านใบ นำมาปรุงเป็นยาแก้ไข้ และใช้จับส้น หรือใช้มาลาเรีย

ใช้ประจำฤดู

แหล่งอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. (๒๕๔๓). *พรรณไม้หอมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

เต็ม สมิตินันท์. (๒๕๕๓). *ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

พร้อมจิต ศรีลัมภ์ และคณะ. (๒๕๔๓). *สารานุกรมสมุนไพร เล่ม ๑ : สมุนไพรสวนสิริรุกษชาติ*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ฐานข้อมูลพรรณไม้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ : สืบค้น ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕, จาก

http://www.qsbg.org/database/botanic_book%๒๐ofull%๒๐option/search_page.asp

ศูนย์ปฏิบัติการวิจัยและเรือนปลูกพืชทดลอง (Central Laboratory and Greenhouse Complex) สืบค้น

๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๔, จาก <http://clgc.agri.kps.ku.ac.th/resources/ornament/guaiacum.html>

Medthai สืบค้น ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕, จาก <https://medthai.com>

คณะผู้จัดทำ

โครงการพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
สำหรับโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา